

Білієнко Є. Г.,

курсант

Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Нагорна О. О.,

старший викладач кафедри
цивільного права та процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
старший лейтенант поліції

ОСОБЛИВОСТІ ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Юридична відповідальність, а саме господарсько-правова, нині істотно зростає у зв'язку з підвищенням ролі правового засобу вирішення завдань регламентації господарського обігу. Відповідальність, хоча і передбачається у господарському праві, але як всяка юридична відповідальність має імперативний характер і настає лише в разі правопорушення. Відповідальність має розглядатися в якості одного з діючих важелів механізму господарювання, що здійснює вплив на прискорення економічного розвитку нашого суспільства. У цьому виявляється актуальність дослідження господарсько-правової відповідальності.

Це питання досліджувалося такими видатними правниками, як В. Мартем'янова, В. Щербин, В. Мамутова, Г. Пронська. Однак, залишається багато дискусій, щодо господарсько-правової відповідальності.

В юридичній літературі сформувався багато різноманітних понять, якими позначається господарсько-правова відповідальність.

Господарсько-правова відповідальність є комплексним правовим інститутом господарського права, предметом регулювання якого є господарські правопорушення.

Господарсько-правова відповідальність може бути визначена як правовідносини, які виникають внаслідок вчинення господарського правопорушення між суб'єктами господарювання або між суб'єктом господарювання та органом державної влади чи органом місцевого самоврядування, в результаті чого суб'єкт господарювання, винний у вчиненні правопорушення зазнає несприятливих наслідків майнового або організаційного характеру, які передбачені господарсько-правовими санкціями [1, с. 144-148].

Застосування господарських санкцій повинно гарантувати захист прав і законних інтересів громадян, організацій та держави, в тому числі відшкодування збитків учасникам господарських відносин, завданих внаслідок

правопорушення, та забезпечувати правопорядок у сфері господарювання (ч. 2 ст. 216 ГК) Реалізації цієї мети покликані сприяти принципи, на яких базується господарсько-правова відповідальність, закріплені в ч. 3 ст. 216 ГК:

- потерпіла сторона має право на відшкодування збитків незалежно від того, чи є застереження про це в договорі;
- передбачена законом відповідальність виробника (продавця) за недоброякісність продукції застосовується також незалежно від того, чи є застереження про це в договорі;
- сплата штрафних санкцій за порушення зобов'язання і також відшкодування збитків не звільняють правопорушника і без згоди другої сторони від виконання прийнятих зобов'язань у натурі;
- у господарському договорі неприпустимі застереження щодо виключення або обмеження відповідальності виробника (продавця) продукції.

В юридичній літературі найбільш розповсюдженою є думка, відповідно до якої господарсько-правова відповідальність існує у формі додаткового обов'язку, що покладається на зобов'язаного суб'єкта після порушення ним зобов'язання і полягає у сплаті неустойки, відшкодування збитків, завданих управленому суб'єкту [2, с. 171-177].

Господарсько-правовій відповідальності властиві особливі ознаки, а саме: юридичність, матеріальність, протиправність, стимулювання. Щодо такої ознаки, як стимулювання то у функціональному відношенні господарсько-правова відповідальність покликана стимулювати належне виконання господарських та інших зобов'язань. Отже, її головною метою є забезпечення правопорядку в сфері економіки (в господарських відносинах).

Також треба зазначити господарсько-правову відповідальність можна визначити як застосування господарських санкцій, що здійснюється за допомогою державного примусу і виражається в суспільному осуді винного правопорушника і покладенні для нього додаткових обтяжень майнового характеру або позбавленні його суб'єктного права.

Для інституту господарського права важливим є удосконалення господарських санкцій, які хоча і забезпечують окремі сфери господарювання, але потребують розвитку. Це стосується, зокрема, деяких адміністративно-правових санкцій, що передбаченні у Господарському кодексі України, але не знайшли закріплення в інших законах. Зокрема, не закріплені адміністративно-правові санкції як зупинення дії ліцензії на здійснення суб'єктом господарювання окремих видів господарської діяльності, скасування державної реєстрації суб'єкта господарювання [3, с. 180-185].

Таким чином, господарсько-правова відповідальність покликана стимулювати належне виконання вказаних зобов'язань, гарантувати законні права та інтереси контрагентів, споживачів та самої держави, в тому числі і відшкодування збитків учасників товарообігу самої держави. Господарсько-правова відповідальність є одним із важелів механізму господарювання, і в цьому визначається його особливість.

Список використаних джерел:

1. Бабак О. Основні види відповідальності суб'єктів господарювання у зовнішньоекономічній діяльності. *Підприємництво, господарство, право*. 2019. № 10. С. 144-148.
2. Заярний О. А. Деякі особливості господарсько-правової відповідальності за порушення організаційно-господарських зобов'язань, що виникають з договорів. *Вісник господарського судочинства*. 2021. № 7. С.171-177.
3. Щербина В. С. Адміністративно-господарські санкції в системі заходів господарсько-правової відповідальності. *Вісник господарського судочинства*. 2022. № 2. С. 180-185.

Бразалук В. П.,

курсант

Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Нагорна О. О.,

старший викладач кафедри
цивільного права та процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
старший лейтенант поліції

КЛАСИФІКАЦІЯ ГОСПОДАРСЬКИХ ДОГОВОРІВ

Актуальність теми обумовлена тим, що класифікація господарських договорів на пряму залежить від підстав виникнення господарських зв'язків, становища сторін, порядку укладення тощо. Саме тому господарські договори класифікуються за ознаками цивільно-правових договорів, але із безпосереднім урахуванням всіх особливостей, які передбачені чинним господарським законодавством. Виходячи з цього, господарські договори можна класифікувати за цілою низкою різних критеріїв.

Традиційно, першочерговим критерієм за яким прийнято класифікувати господарські договори є суб'єкт укладання. За суб'єктивним критерієм прийнято класифікувати двосторонні та багатосторонні договори. До двосторонніх договорів можна віднести договори на поставку певної продукції, договори купівлі продажу та інші. Багатостороннім договором можна вважати договір лізингу, перевезення вантажу тощо [1].

Існує класифікація господарських договорів залежно від розподілу прав і обов'язків, зокрема: односторонньо – забов'язувальні (коли певна сторона зобов'язана вчинити ті чи інші дії на користь іншої сторони); двосторонньо – зобов'язувальні (коли обидві сторони мають певні права та обов'язки).